

## **LAUSUNTO LUONNOKSESTA HALLITUKSEN ESITYKSEKSI TEKIJÄNOIKEUDEN LUOVUTUKSEN KOHTUULLISTAMISSÄÄNNÖKSESTÄ**

Suomen kääntäjien ja tulkkien liitto on maamme vanhin ja perinteikkäin käännösalan toimijoiden yhteenliittymä. SKTL on voittoa tavoittelematon, yleishyödyllinen yhdistys, joka edustaa kirjallisuuden suomentajia, asiatekstinkääntäjiä, av-kääntäjiä, tulkkeja sekä opettajia ja tutkijoita.

Suomen kääntäjien ja tulkkien liiton tavoitteena on mm. vahvistaa kääntäjien ja tulkkien ammatillista identiteettiä ja ammattitaitoa sekä jatkuvasti kehittää alalla hyväksi todettuja sopimusmalleja ja toimintatapoja.

Olemme aktiivisesti seuranneet tekijänoikeuden luovutuksen kohtuullistamissäännöksestä käytyä keskustelua, tavanneet asiaa selvittäneen selvitysmies Riku Neuvosen ja lähettäneet ministeriölle käännösalaan koskevaa tuoretta tietoa.

Suomen kääntäjien ja tulkkien liitto haluaa lausua otsikon hallituksen esityksestä seuraavaa:

### **Esityksen tavoite**

Esityksen taustalla on ajatus siitä, että tekijän oikeutta kohtuullisiin sopimusehtoihin ja korvaukseen on pyrittävä edistämään sekä tarkentamaan tähän liittyvää sääntelyä. Tavoite on erinomainen ja hyvin tarpeellinen.

### **Tekijän asema kulttuurialan sopimusneuvotteluissa on heikko**

Riku Neuvosen laatimasta selvityksestä (OKM 5.2.2014) käy ilmi, että tekijän asema kulttuurialan sopimusneuvotteluissa on erittäin heikko. Esim. käännösosalalla sopimukset laaditaan toimeksiantajan, joka on esim. kustannusyritys tai tuotantoyhtiö, valmiiksi laatimille sopimus pohjille eikä minkäänlaista neuvotteluvaraa ole. Neuvottelukulttuuri on olematon. Todettakoon, että esim. kirjallisuudenkäännösosalalla on aikaisemmin ollut toimivia, liittotasolla neuvoteltuja mallisopimuksia, joissa on huomioitu koko alan kehitys. Mallit toimivat ja toivat mukanaan tasapainoa yksittäisiin sopimuksiin huomioidessaan molempien sopijapuolten kannalta oleelliset seikat.

### **Hallituksen esitys ei muuta tilannetta**

Annetussa hallituksen esitysluonnoksessa hallitusohjelmaan kirjattu toimeksianto säätää tekijänoikeuslailla nykyistä tarkemmin tekijänoikeuksien siirtämisen edellytyksenä olevista kohtuullisista ehdoista ei lainkaan toteudu. Uusi kohtuullistamissäännös ei tuo nykytilaan parannuksia. Sopimusten kohtuullistaminen on edelleen mahdollista jälkiperäisesti, erityisesti OIKTL 36 §:n perusteella. Luovutus sopimusten kohtuullisista ehdoista, korvaus mukaan lukien, tulisi kuitenkin varmistua sopimuksia tehtäessä, ei jälkikäteen! Sopimusten jälkiperäisen kohtuullistamisen tulee olla äärimmäinen keino sopimusten kohtuullistamiseen.

Kohtuullista korvausta koskeneessa selvityksessä vaihtoehto kolme olisi tuonut sopimusneuvotteluihin kehitystä. Mikäli kuitenkin päädytään hallituksen esityksen linjaamiin ratkaisuihin ja jälkiperäiseen kohtuullistamiseen, tulisi hallituksen esitystä muuttaa. Esitystä tulisi muuttaa niin, että se turvaa tekijälle todellisen mahdollisuuden kohtuullistaa sopimustaan. Hallituksen esityksen tulee velvoittaa tekijöitä ja toimeksiantajia edustavia järjestöjä neuvottelemaan sopimusehdoista, jotta alan – esim. käännösalan – sisäinen kohtuullisuus olisi mahdollisimman selvää. Lisäksi tekijöitä edustaville järjestöille tulee taata itsenäinen kanne oikeus sopimusten kohtuuttomuustapauksissa.

### **Tekijänoikeuslain kehittämistä tekijöiden neuvotteluaseman parantamiseksi tulee jatkaa**

Suomen kääntäjien ja tulkkien liiton mielestä tekijänoikeuslakia tulisi edelleen pyrkiä kehittämään siihen suuntaan, että kulttuurialan sopimusten todellinen tasapaino voisi toteutua. Tilanteen toteutuminen tuntuu vaativan lainsäätäjän apua huolimatta siitä, että tasapainoinen sopimus tosiasia on molempien sopijapuolten



Suomen kääntäjien ja tulkkien liitto –  
Finlands översättar- och tolkförbund ry

etu. Ainakaan kääntäjien tavoitteet eivät ole epärealistisia. Toiveissa on toimiva dialogi tekijä- ja toimeksiantajan välillä, alan kestävästä kehittämisestä huolehtiminen.

Yhteistyöterveisin,  
Helsingissä, 9.4.2014

A handwritten signature in black ink, appearing to read 'Antinjuntti'.

Kristiina Antinjuntti  
Puheenjohtaja

A handwritten signature in blue ink, appearing to read 'Baran'.

Karola Baran  
Toiminnanjohtaja